

Organisasjonspsykolog på Politihøgskolen

Politiet skal speile samfunnet

Svein Arthur Kallevik

psykolog og journalist. Han er påtroppende spesialrådgiver hos RVTS ØST – Regionalt Ressurssenter om vold, traumatisk stress og selvmord, Region Øst

Marianne Lind

Hun er født i Halden, har studert psykologi i Haifa og har kunnskaper om sju-åtte språk. Bakgrunnen gir Sarah Abraham ballast i arbeidet med å gjøre rekrutteringen av norske politifolk mer mangfoldig.

FARGERIKT: – For å lykkes med integrering trenger vi aktivt å inkludere annerledesheten, sier Sarah Abraham, psykolog og endringsagent i norsk politi.

En stor, gullfarget løve hilser deg myndig velkommen når du kommer inn på Politihøgskolen på Majorstua i Oslo. Her, i et fargerikt nabolag med Menighetsfakultetet, Musikkhøgskolen og Chateau Neuf, formes unge menn og kvinner til morgendagens politibetjenter. Politifolk som skal verne, rydde opp, gripe inn og være vår forsikring i en tid med terrortrusler, økende kriminalitet fra inn- og utland og et stadig mer mangfoldig norsk samfunn. Men hvor mangfoldig er politiet selv? kan man spørre seg.

Som i mange andre organisasjoner finner man også innenfor politiet glasstaket for kvinner og det limete gulvet for de med minoritetsbakgrunn

Lett småløpende kommer en smilende Sarah Abraham nedover trappen og møter oss. Hun arbeider med nettopp mangfold i politi- og lensmannsetaten. Mangfold som i denne sammenheng handler om kjønn, etnisitet, seksuell orientering, nedsatt funksjonsevne og seniorpolitikk.

Fra rus til rekruttering

– Tematikken mangfold kom til meg uten at jeg hadde planlagt det. Jeg arbeidet som klinisk psykolog i rusmiddelstaten og følte meg veldig hjemme der, og trivdes godt i team med andre faggrupper, både med individualterapi og gruppeterapi. Men i år 2000 tok livet mitt en helt annen vending. På grunn av alvorlig sykdom måtte jeg forlate terapirommet da jeg var nesten ferdig med min spesialitet som klinisk psykolog. «Mennesket planlegger og Gud ler,» sier hun og siterer et hebraisk ordspråk.

Først jobbet hun i et privat konsulentfirma og senere i Politidirektoratet.

– Jeg ønsket å arbeide med teamprosesser og lederutvikling i en organisasjon. Jeg valgte å spesialisere meg i organisasjonspsykologi.

Mangfoldig bakgrunn

Hennes egen bakgrunn er mangfoldig i seg selv. Hun er født på sykehus i Halden, men flyttet til Israel bare ni måneder gammel sammen med sine jødiske foreldre.

– Jeg visste at jeg kom fra Norge. Mine foreldre snakket norsk, blant syv andre språk. Jeg vokste opp med foreldre som var overlevende fra Holocaust. Far kom opprinnelig fra Transilvania og var en av de få som overlevde nazistenes konsentrasjonsleire i Auschwitz og Buchenwald. Min mor overlevde krigen i Bucuresti. De traff hverandre i Israel da han besøkte sine tre søstre, forteller Sarah Abraham.

Selv vokste hun opp i havnebyen Haifa i Israel og tok med tiden bachelor i psykologi og språk. Andre avdeling på profesjonsstudiet i psykologi tok hun ved Universitetet i Oslo og ble ferdig uteksaminert i 1996. Tilfeldighetenes spill førte henne og hennes daværende ektemann til Norge. De satt i Tel Aviv med gassmaskene hele tiden klare under den første gulfkrigen og hadde bestemt seg for å forlate Israel for å studere. Fem steder var aktuelle, blant annet Tokyo eller Oslo.

I aktiv tjeneste

Den kampen hun kjemper i politiet nå er en svært så fredelig kamp, sammenliknet med den virkelige krigen hun har vært deltaker i. Som alle andre unge israelske kvinner var hun tre år soldat i Hæren under krigen mot Libanon på 1980-tallet.

– Jeg var fotsoldat ved grensen i tre år på ulike steder i Israel. Aktiv soldat med våpen, men måtte heldigvis aldri bruke det. Under krigen mistet jeg venner, men det er dessverre en del av det å vokse opp i det israelske samfunnet. Under min oppvekst var det fire kriger. De jeg var soldat sammen med er blitt nære venner, sier hun.

Som student arbeidet hun som «selector». Drev med sikkerhetsintervjuer av personer på havner og flyplasser for å forhindre at noen hadde med seg bomber.

– Når jeg går på gaten legger jeg med en gang merke til noen som oppfører seg litt merkelig. Det gikk mange år før jeg sluttet å gå av trikken med en gang jeg så en forlatt veske.

Sarah Abraham snakker fort, gestikulerende og varmt om sin familie, som er en svært viktig og stor del av hennes liv. Hun både trener og synger på hebraisk sammen med tenåringsbarna. Hun elsker å lese skjønnlitteratur og kan språkene norsk, engelsk, fransk, hebraisk – og noe italiensk, jiddisk, tysk og rumensk. Språkinteressen arvet hun fra sine foreldre. Og 18 år i Norge har tross alt gjort henne såpass norsk at hun elsker Nord-Norge og Vesterålen spesielt. Med midnattssol og fising av fjellørret i det trolske landskapet sammen med kjæresten.

Fiolin bak et teppe

Sarah Abraham begynte i Politidirektoratets organisasjonsutviklingsseksjon i 2003. Etter hvert ble hun introdusert for prosjektet «Rekruttere og integrere personer med flerkulturell bakgrunn», men i begynnelsen var hun skeptisk. Hun følte det var et politisk bestillingsverk, og var usikker på hva hun selv kunne bidra til som psykolog. Alene utgjorde hun halvparten av direktoratets minoritetsandel. Men hun valgte å takke ja til prosjektet, og samlet 17 politifolk med minoritetsbakgrunn for å finne ut hvordan man både kan beholde og rekruttere personer med slik bakgrunn.

– Det var et fascinerende prosjekt hvor jeg fikk brukt både min kulturelle kompetanse og mitt fag. Det er spennende å tenke over hvordan vi som rekrutterer erkjenner at vi velger ut fra grupper. Den tyske filharmonien er klar over dette, og når de skal ansette nye musikere så hører de på dem spille bak et teppe – slik at de verken tar hensyn til kjønn, alder, funksjonsevne eller etnisitet.

Hvorfor mangfold?

I 2006 ble Abraham valgt til å lede politiets første mangfoldprosjekt, og fikk frie tøyler til å utforme det. Resultatet ble at hun oppsøkte ulike politistyrker rundt i Europa for å lære av deres erfaringer. I det norske politiet ble prosjektet fulgt med stor interesse både av fagpersoner og politiske aktører.

– Da jeg reiste rundt i landet og snakket med politimestrene, var det kun menn over 50 år som lurte på hvorfor de skulle ta hensyn til mangfold. Når jeg sa at det var fordi politiet skulle gjøre en bedre jobb og speile samfunnet, så hadde de ikke tenkt over at dette måtte reflekteres med et mangfold også i politiets rekker.

I 2007 begynte hun på Politihøgskolen for å jobbe med rekrutteringen og større mangfold i fremtidens politi. Men det var ikke bare enkelt å være psykolog. Abraham opplever at psykologisk fagkunnskap ikke har stor plass på fagplanen. Det som gjelder er pedagogikk og sosiologi.

KULTURELL REFLEKSJON: – Nordmenn har et stort behov for å ha det koselig og behagelig. Det er nesten noe religiøst over det, sier Sarah Abraham.

Blikk på den norske kulturen

– Det er en stor forskjell på den israelsk-jødiske kulturen og den norske. Jeg er vant med at man skal være best i det man holder på med. Det er alfa og omega – et viktig kulturelt trekk. Ingen i Norge ville si at de er best, fordi de er redde for å bli halshugget på grunn av Janteloven. I Norge må man gå mange tilleggsrunder med ting, men når man har definert sin rolle, er det kjempelett.

– Nordmenn opplever likhet og rettferdighet som det samme. Ulikhet og annerledeshet er ikke bra, tenker man. Politiet vil ha politifolk med ulik bakgrunn, men ønsker samtidig at de skal være like når de kommer ut av skolen. Periodevis har jeg følt at jeg møtte mye motstand, men denne jobben er så avgjørende for utfordringene vi har i samfunnet i årene fremover. Vi må tenke nøye gjennom hvordan vi skal møte utfordringene i Europa når for eksempel Amsterdam kan bli den første muslimske byen i Europa om ti år. Og hvordan skal vi forhindre at norsk politi også må være bevæpnet, slik som det franske politiet må være når de oppsøker Paris sine forsteder i pansrede biler?

Målrettet

Inne på kontor 3347 på Politihøgskolen på Majorstua er det svært ryddig. Plakater og materiell omhandler tematikken i hennes prosjekter. Sarah Abrahams rekrutteringsarbeid har gitt resultater. To store prosjekter har ført til en tredobling av antall studenter med minoritetsbakgrunn. Politidirektoratet gjorde i 2008 en analyse av hvilken kompetanse de trengte i 2020. Svaret var blant annet politifolk med flerkulturell kompetanse.

Sarah Abraham opplever at hun arbeider som en endringsagent i en stor organisasjon med 13 000 ansatte. Hun legger ikke skjul på at det tar tid å få forankret mangfoldstankegangen.

– Systemet er til tider tungrodd og seigt. Som i mange andre organisasjoner finner man også innenfor politiet glasstaket for kvinner og det limete gulvet for de med minoritetsbakgrunn. Og ikke minst er det tøft for homser, sier Abraham, som smilende lover at hun skal feire med champagne den dagen rektoren på Politihøgskolen går i uniform sammen med sine ansatte i Gay parade.

Problemer i arbeidsmiljøet

I det hele tatt har det vært en kulturkollisjon for henne som israeler å møte den norske mentaliteten.

– Nordmenn har behov for å ha det koselig og behagelig. Det er nesten noe religiøst over det. Å ha det koselig berører nesten alt. Man er livredd for å være oppfattet som rasist, derfor unngår man de vanskelige temaene, sier Abraham, som gjerne bruker provokasjon som virkemiddel for å nå frem med sitt budskap.

– Det er ikke enkelt å hete Sarah Abraham og være israeler og jøde i Norge i dag, sier hun.

Abraham vet selv hvordan det er å skille seg ut i politiet. Som kvinne, psykolog, israeler og jøde følte hun ikke at hun akkurat hadde den beste nøkkelen til å komme inn i kulturen.

– Jeg opplevde å bli kalt «Jævla jøde!» på jobben. Det var utrolig hvilken ekskluderende effekt det hadde på meg. På mange måter var det en stor gave, fordi det avslørte så totalt hvordan ledelsen håndterer ubehaget ved problemer i arbeidsmiljøet. Like ekskluderende kan det oppleves for pakistansk-norske politifolk å høre i patruljebiler at det blir snakket om «jævla pakkiser». «Nei, ikke du Hassan. Du er grei.»

Og det er nettopp handlingen og ikke nødvendigvis holdningen Sarah Abraham har som mål å kunne endre.

– Jeg er mindre interessert i hva du tenker. Jeg er mest interessert i hvordan du handler, sier hun.

Ikke undervurder rasismen

Kulturforståelse, aksept og tillit er ting politibetjenter trenger i et moderne og globalt samfunn, for eksempel i møte med en tyrkisk familie eller i en fastlåst situasjon med påstander om tvangsgifting i en pakistansk familie.

– Jeg møter meg selv i døren hver dag. Det er forfriskende. Jeg har blitt mer lyttende i denne jobben og lært å være mindre dømmende. Vi snakker ofte om diskursen fra majoritet til minoritet. Vi skal ikke undervurdere rasismen og forakten som finnes hos minoriteten mot majoriteten, og vice versa.

– *Er det slik at politikernes og derav politiets interesse for mangfold dukket opp etter terrorangrepet mot USA 11. september 2001?*

– I Europa våknet man opp etter drapet av journalisten, forfatteren og filmregissøren Theo van Gogh i 2004 og terrorbombene i Madrid og London. Da våknet man opp og forsto at terrornettverket Al-Qaida sto bak.

Hun sier at de fleste som kommer til Europa fra andre land, er vanlige mennesker som vil det beste for sine barn og familie. Derfor må politiet ha kompetansen for å kunne skille mellom dem og det lille mindretallet som er virkelig farlige.

– Det kommer en stor gruppe mennesker til Europa som vil at deres barn skal få leve fredelig her, men de føler seg ekskludert på grunn av vår måte å behandle dem på. De trenger en identitet, men blir dyttet bort. Vi er ikke flinke nok til aktivt å inkludere. USA er kommet mye lenger enn oss. Hvis man lever etter den amerikanske drømmen, forsørger seg selv og klarer seg selv i samfunnet, så er man en

amerikaner. I Europa er det slik at uansett hva du gjør, så er du ikke en av oss. «Slik gjør vi ikke her i Norge». Vi vil at alle skal følge vårt normalitetsbilde. Det er ingenting man kan gjøre for å bli helt norsk, sier hun.

Abraham er både stolt og sterkt knyttet til sin jødiske identitet, og smiler litt av at man i politiet sier at «du er den eneste jøden her i politiet, og den som kjemper mest for å få muslimer inn».